

lanul ellenséges magatartásával a Művészeti Kollégium nem érthetett egyet. Bár Radnóti és barátai Gáspárt, a publicistát, nem tartották „Szép Szó egyéniségnek”, Horváth Béla Tanuljatok, ti népek című, a Duna völgyi népek elleni agresszív, nacionalista versének a március—áprilisi számban történt leközlése után kirobbantak az ellentétek. Gáspár — Radnóti naplójának tanúsága szerint — Radnóti és K. Havas Géza szenvedélyes vitájáról és Radnótinak a Szép Szóval kapcsolatos erősen elmarasztaló kijelentéseiről és véleményéről tudomást szerezve bejelentette, hogy nem kíván többé részt venni szegedi barátainak összejövetelein.

A Szép Szó betiltása után Gáspár a folyóirat örökébe lépő Delta almanachot szerkesztette meg, majd Csetényi Józseffel és Erdődy Elekkel együtt az 1941-ben megjelent Mai enciklopédia című antifasiszta szellemű társadalmi-politikai kislexikont. Az antifasiszta ellenállási csoportokkal való konkrét kapcsolatairól egyelőre keveset tudunk. A tények arra engednek következtetni, hogy Gáspár egyre több közösséget vállalt a munkásmozgalommal: a Szociáldemokrata Párt 1943—44. évi vezetőképző tanfolyamain Politikai eszmék fejlődéstörténete az új korban, A legújabb kor világtörténete és A közgazdasági elméletek története címmel előadás-sorozatokat tartott.

1944. március 1-én Péter János hívására a Református Jövő című napilap Heti Tükör rovatának vezetője lett. Ezt a munkáját azonban már szinte el sem kezdhette. Az a politikai hatalom, mely ellen az utolsó percig harcolt, az események tanúsága szerint legveszélyesebb ellenfelei között tartotta számon, és rég halálra szánta. A német megszállás másnapján a Gestapo letartóztatási parancsal kereste lakásán és a szerkesztőségben. Gáspár néhány napig református egyházi személyeknél és a Bethesda kórházban rejtőzködött, majd családjával együtt álnéven vidékre menekült. Közben azonban kapcsolatai fenntartása végett időnként Pestre jött, majd 1944 végén, a Lakatos-kormány bukása után végleg visszatért a fővárosba. Feljelentették, a közelben levő német parancsnokság egyik tisztje megleste lakásának kapujában, s 1945. január 13-án a kapu alatt szíven lötte.

CSAPLÁR FERENC

GY. SZABÓ BÉLA FAMETSZETE